

بِه نام خدا

شورای کتاب کودک ایران
The Children's Book Council of Iran

• www.cbc.ir

@cbc.1341

@shorayeketabekoodak

cbc1341

شورای کتاب کودک ایران
The Children's Book Council of Iran

گزارش گروه بررسی شعر

سال ۱۴۰۰-۱۳۹۹

شورای کتاب کودک ایران
The Children's Book Council of Iran

تعداد اعضای گروه بررسی شعر: ۱۰ نفر

نام هماهنگ کننده: منیر فهمی کیا

نام اعضا: مژگان آقایی، شهلا انتظاریان، ویدا افتاده، شیما حسینی، زهره شیخعلی، آزاده صادقی، منیر فهمی کیا،

ناهید معتمدی، لیلا میرزایی، نسرين وکیلی

زمان، محل و روش برگزاری جلسات: جلسات روزهای سه شنبه ساعت ۳-۵ بعدازظهر بصورت مجازی (در

واتس‌آپ) برگزار می‌شد.

تعداد جلسات در طول سال شورای: ۲۰ جلسه

شورای کتاب کودک ایران
The Children's Book Council of Iran

اعضای گروه بررسی شعر:

شورای کتاب کودک ایران
The Children's Book Council of Iran

راه‌های ارتباطی با گروه شعر:

info@cbc.ir

شورای کتاب کودک ایران
The Children's Book Council of Iran

فهرست مطالب

شماره اسلاید	فهرست مطالب
۴	معرفی اعضای گروه
۵	معیارهای گروه بررسی شعر
۸	روش اجرای فعالیت ها گروه
۹	معیارها
۱۰	روش اجرای فعالیت
۷-۱۱	بررسی توصیفی آثار
۱۲-۱۳	بررسی تحلیلی آثار (وضعیت کتاب های شعر در یک نگاه اجمالی)
۱۴	آثار برگزیده
۱۵-۱۶	آثار شایسته تقدیر
۱۷	فعالیت های تکمیلی گروه، چالش ها و موانع بررسی کتاب
۱۸	سخنی با مخاطبان و فعالان حوزه

معیارهای بررسی آثار شعر:

- ❖ اشعار برای تصویری کردن زبان و ملموس کردن مفاهیم انتزاعی از جوهره‌ی شعری و شگردهای زیبایی شناسی (مانند صنایع لفظی و معنوی و تکرار صامت‌ها و مصورت‌ها) و ایماژها برخوردار باشند.
- ❖ اشعار موضوع‌های جهان‌شمول را با درونمایه و پردازشی خلاقانه ارائه دهند.
- ❖ تصویر ذهنی و بار معنایی تشکیل دهنده‌ی شعر در محور عمودی از یک حوزه باشند و هماهنگی و پیوند ارگانیکی بین اجزا و عناصر شعر برقرار باشد.
- ❖ ارزش‌های زیبایی‌شناختی و ساختاری در همه‌ی عناصر شعری (تخیل، احساس و عاطفه، زبان و موسیقی) وجود داشته باشد و عناصر شعری هماهنگ با روان‌شناسی تحول رشد کودکان باشند.
- ❖ موسیقی درونی (تکرار مصوت‌ها و صامت‌ها) و موسیقی بیرونی (وزن و قافیه و ردیف) در نظام واژه‌ها از ضرباهنگ عاطفی و زیبایی و هیجان برخوردار باشند.
- ❖ در آثار گروه نوجوان زبان و بیان و جنبه‌های عاطفی، ذهنیت، تخیل و در آثار کودکان عنصر موسیقی بر جنبه‌های دیگر غالب است.

شورای کتاب کودک ایران
The Children's Book Council of Iran

روش اجرای فعالیت گروه بررسی:

بدلیل شیوع ویروس کرونا کلیه جلسات غیرحضوری برگزار می‌شود. در جلسات مجازی اسکن صفحات کتاب در گروه مجازی قرار داده می‌شود و اعضا نظرات خود را در قالب صوت و متن پیش از شروع جلسه بررسی مجازی، در گروه واتساپی می‌گذارند.

جلسات مجازی با حضور اکثریت نفرات تشکیل می‌شود و اعضا گروه، پس از گفت و شنود درباره‌ی ارزش‌های هنری - ادبی هر کتاب، خواندن اشعار در جمع و بحث و گفتگو و ارائه‌ی نظرات، در نهایت جایگاه کتاب در فهرست مشخص می‌شود و نوشتن برگه‌ی نهایی به اعضا سپرده می‌شود.

جایگاه هر اثر با توجه به برگه‌های معیارهای بررسی، نظر جمع و امتیاز عددی و تعداد ستاره‌ها ارزیابی شده است. کلیه برگه نهایی‌ها برای ویرایش و یکسان سازی بدست یکنفر از اعضا سپرده میشود و در نهایت جهت گزارش نویسی به هماهنگ کننده ارسال می‌شود.

هماهنگ کننده با استفاده از نظرات دوستان در طول جلسات بررسی و با توجه به برگه نهایی ها، گزارش اولیه را آماده می‌کند. پس از خواندن و تایید نهایی گزارش، فایل مربوطه جهت تهیه پاورپوینت در اختیار یکی از اعضا قرار می‌گیرد.

شورای کتاب کودک ایران
The Children's Book Council of Iran

بررسی توصیفی آثار

تعداد کل کتابهای مورد بررسی گروه شعر در سال شورایی ۱۴۰۰-۱۳۹۹، ۳۶ عنوان می باشد. این تعداد نسبت به سال گذشته با ۲۱ عنوان کتاب، افزایش چشمگیری داشته است.

جدول مقایسه‌ی سه سال اخیر شورایی از نظر جایگاه در فهرست کتاب‌های

سال بررسی	تعداد کل آثار	برگزیده	شایسته‌ی تقدیر ★★★★★	★★★★	★★★	خارج از فهرست
۱۴۰۰-۱۳۹۹	۳۶	۱	۳	۱۳	۱۱	۸
۱۳۹۸-۱۳۹۹	۲۱	—	۲	۱۱	۷	۳
۱۳۹۷-۱۳۹۸	۶۸	۲	۲	۱۷	۱۶	۳۱

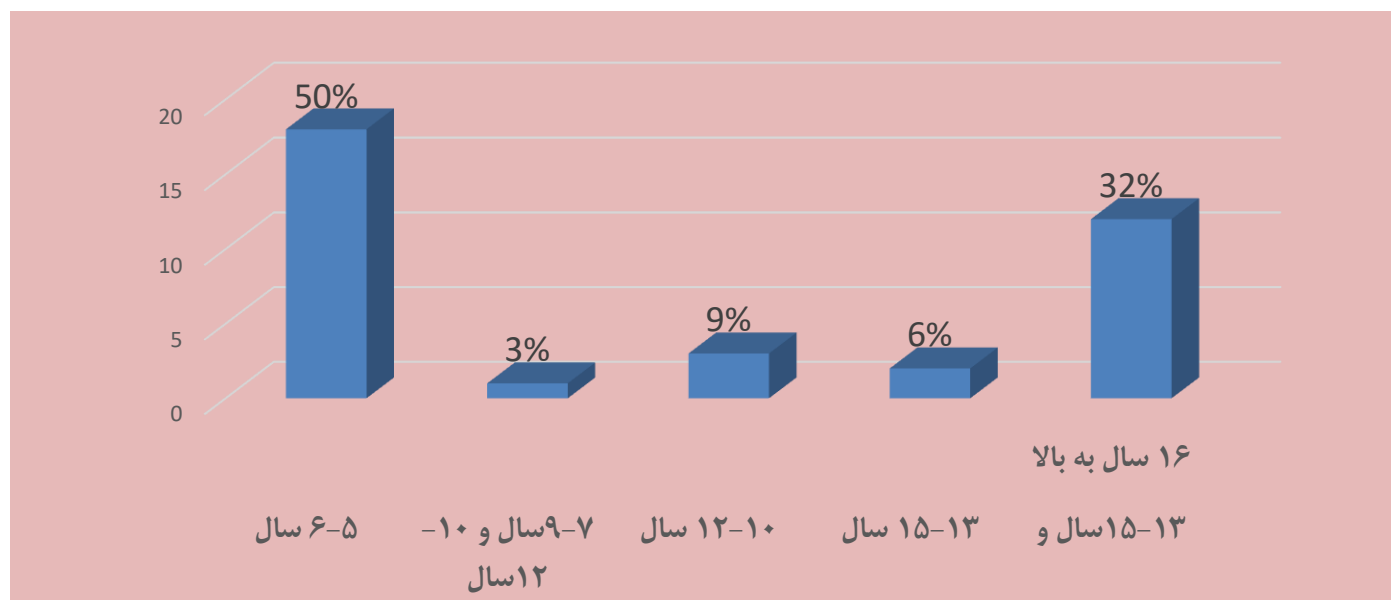

شورای کتاب کودک ایران
The Children's Book Council of Iran

جدول تعداد کتاب به تفکیک گروه سنی

گروه سنی	۶-۵ سال	۹-۷ سال و ۱۲-۱۰ سال	۱۲-۱۰ سال	۱۵-۱۳ سال	۱۳-۱۵ سال و ۱۶ سال به بالا
تعداد کل	۱۸	۱	۳	۲	۱۲

از تعداد ۳۶ عنوان کتاب بررسی شده توسط گروه، بیشترین تعداد کتاب‌ها به گروه سنی ۵-۶ سال اختصاص دارد و در مرحله بعدی بیشترین کتاب به گروه سنی ۱۳ سال به بالا یعنی گروه سنی نوجوان اختصاص دارد. برای گروه سنی ۷-۹ سال و ۱۰-۱۲ سال تعداد کتاب‌ها بسیار کم است.

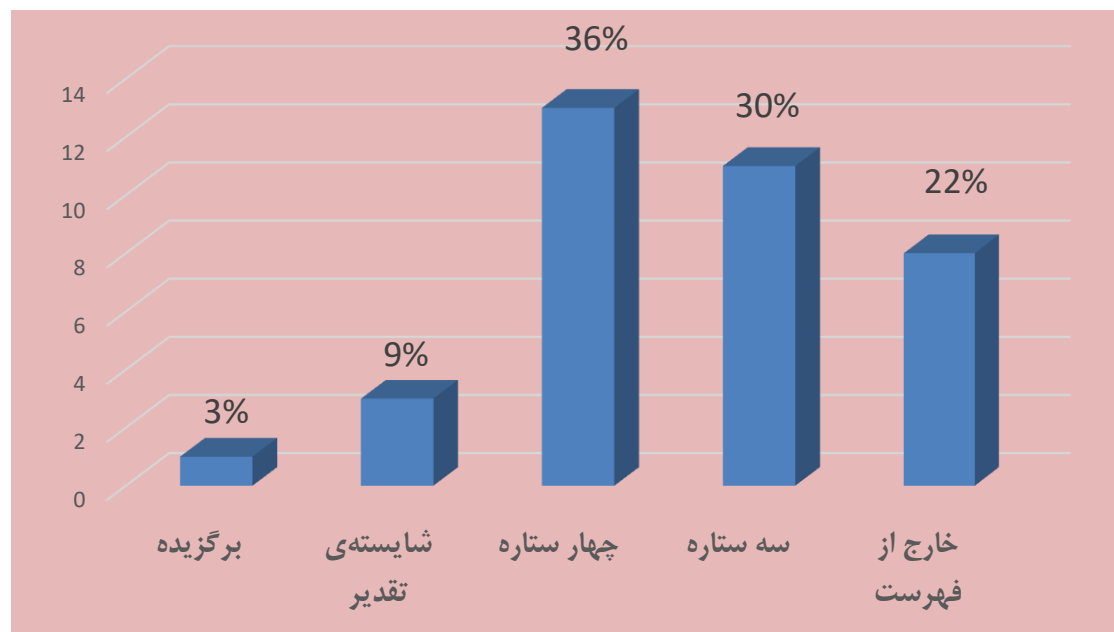

شورای کتاب کودک ایران
The Children's Book Council of Iran

جدول تعداد کتاب بر حسب جایگاه در فهرست

تعداد کل	برگزیده	شایسته‌ی تقدیر ★★★★★	★★★★	★★★	خارج از فهرست
۳۶	۱	۳	۱۳	۱۱	۸

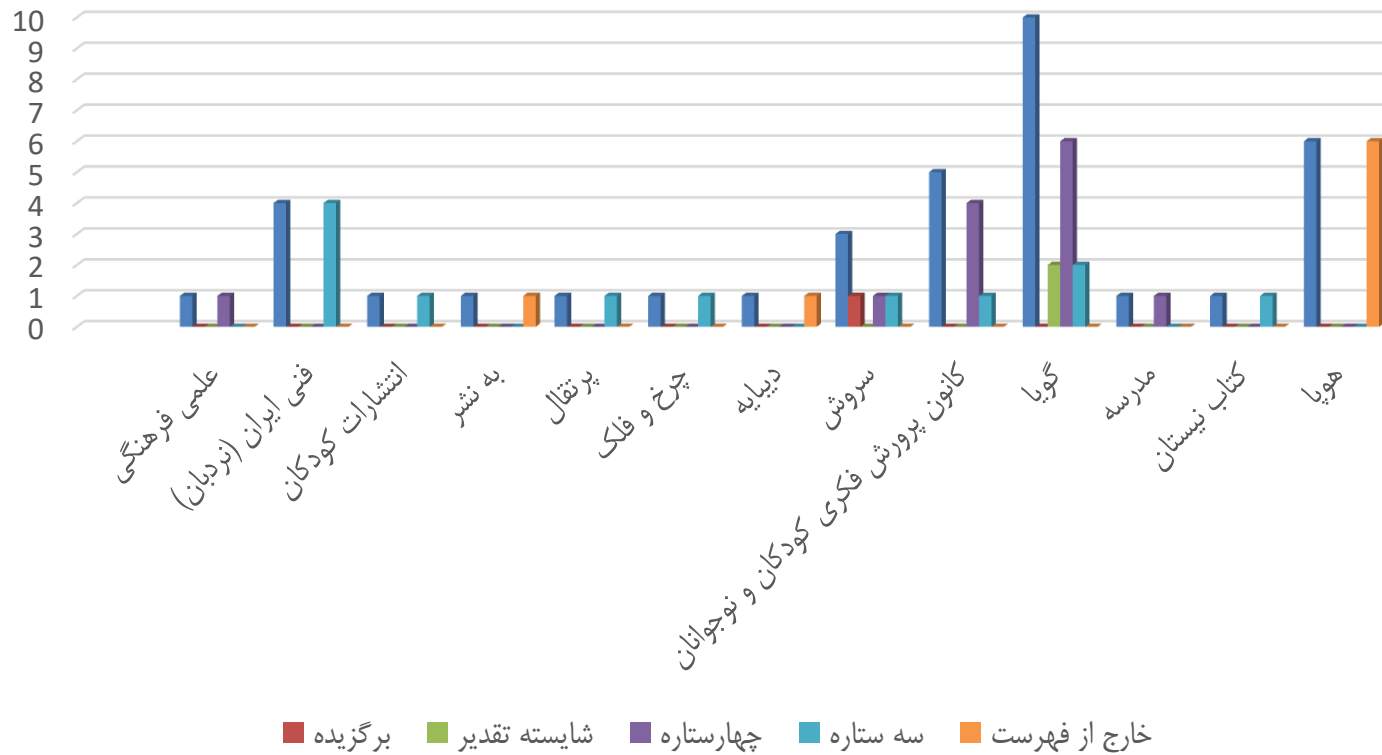
از تعداد ۳۶ عنوان، ۱۳ عنوان در جایگاه چهار ستاره، ۱۱ عنوان در جایگاه سه ستاره، و ۸ عنوان در جایگاه خارج از فهرست هستند. از میان کتاب‌های مورد بررسی، ۳ عنوان توسط گروه شایان تقدیر و یک عنوان برگزیده معرفی می‌شود.

شورای کتاب کودک ایران
The Children's Book Council of Iran

نمودار کمیت و کیفیت کار ناشران

✓ نشر گویا از نظر کیفیت با توجه به کمیت بالاتر (۱۰ عنوان) از دیگر ناشران در سطح بالاتری قرار دارد.

✓ نشر هوپا در رتبه بعدی ناشرین با یک مجموعه ۶ جلدی قرار دارد که همه کتاب‌ها خارج از فهرست هستند.

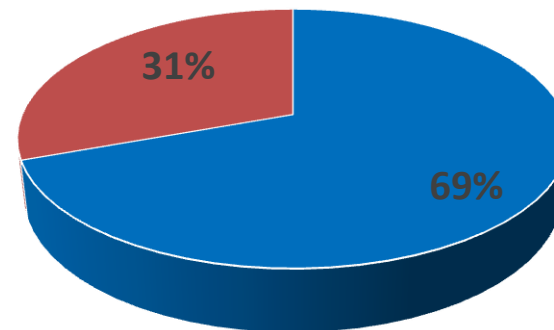
✓ انتشارات کانون پرورش فکری و انتشارات فنی ایران و سروش در رتبه های بعدی پرکارترین ناشران هستند.

✓ ناشران معروفی مانند لویه تو و سورهی مهر کتابی نداشته‌اند.

وضعیت تصویر در کتاب‌ها

بیشترین کتاب‌های دارای تصویر در گروه‌های سنی (۵-۶ سال) و (۷-۹ سال) و گروه سنی (۱۰-۱۲ سال) تولید می‌شوند. از میان کتاب‌های تصویری، تنها سه عنوان مربوط به گروه سنی نوجوان است و بقیه به گروه‌های سنی پایین ۱۲ سال تعلق دارد.

تعداد کتاب‌های بدون تصویر	تعداد کتاب‌های دارای تصویر
۱۱	۲۵

■ تعداد کتاب‌های بدون تصویر ■ تعداد کتاب‌های دارای تصویر

شورای کتاب کودک ایران
The Children's Book Council of Iran

وضعیت کتاب‌های شعر در یک نگاه اجمالی

- بیشتر کتاب‌های سه و چهار ستاره در مجموع از نظر زبانی ساده، سالم و روان هستند.
- کتاب‌های گروه سنی ۵ تا ۶ سال فهرست امسال، با استفاده از قافیه‌های متناسب، تکرار حروف و انتخاب خاص واژگان برای آهنگین کردن اشعار و متناسب برای مخاطب کودک سروده شده‌اند.
- اکثر کتاب‌های گروه سنی نوجوان ۱۳ سال به بالا فهرست امسال نیز زبانی لطیف و شاعرانه دارند و از آرایه‌های لفظی و معنوی ایجاز، تشخیص، تشبیه و استعاره و ایهام و پارادوکس، تلمیح و زبانی پر رمز و راز شاعرانه استفاده شده است.
- از دلایل امتیاز کم برای کتاب‌ها و پایین آمدن جایگاه آن‌ها، ناهماهنگی بین عناصر شعری و ساختار اثر است.

مجموعه بیست جلدی "شعر شباب" از نشر گویا، در قالب شعرنو و نیمایی و مناسب مخاطب نوجوان در جایگاه‌های سه، چهار و تقدیر قرار گرفت.

مجموعه شش جلدی "داسی دایناسی" از نشر هوپا، بدلیل اشکالات زبانی و وزنی در جایگاه خارج قرار گرفت.

وضعیت کتاب های شعر در یک نگاه اجمالی

گروه شعر هرساله با کمبود کتاب های شعر مخصوص مخاطب نوجوان روبرو بود و کتاب های اندک موجود در بازار تکمیل کننده نیاز این دست از مخاطبان نبود. از جمله های پدیده هایی که امسال گروه شعر با آن مواجه بود، انتشار مجموعه شعر نوجوان شباب است.

نشر گویا در این شرایط بحرانی شعر و نیاز مبرم مخاطب نوجوان به شعر در جامعه امروز، دست به ابتکار شایسته ای زده است و شاعران با گزینش اشعار خوب خود، مجموعه هایی برای نوجوانان گراوری کرده اند و نشر گویا اقدام به چاپ این مجموعه اشعار کرده است. تعدادی از این آثار بدست گروه شعر شورا رسیده است و برخی از آنها بررسی شده است که از نظر گروه در جایگاه چهار و پنج ستاره قرار دارند.

گروه از این اقدام خلاقانه ناشر تقدیر می کند، اما امیدوار است در چاپ های بعدی با توجه به تغییر ذائقه مخاطب امروزی، توجه بیشتری در کتاب سازی آثار و زیبایی شناختی آنها به لحاظ جذب مخاطب نوجوان مبذول کند.

پیشنهاد برگزیده گروه شعر

نامه

آسمان نمی دانست

حرف دلش را چگونه به زمین بگوید

برای زمین نامه نوشت

و در آن

فقط

نقطه چین باران گذاشت!

کتاب به دلایل زیر پیشنهاد برگزیده است:

- زبان غنی و شاعرانه که در خدمت بار معنایی بالای اشعار است.
- توجه به زیبایی شناختی و برانگیختن زبان و آوا و موسیقی کلام که صدای شاعر در آن‌ها دیده می‌شود.
- جوهره شعری و اندیشه غنی و دارا بودن بار معنایی بالا و حس عاطفی بالا
- نقطه پایان اشعار، آغاز تفکر مخاطب است
- موسیقی درونی و بیرونی، کاربرد آرایه‌ها و تصاویر ذهنی و نقاشی کلام
- هنجارگریزی دستوری در واژه‌ها

تولایی، حسین. **حرف آبی آخر**.
تصویرگر نجوا عرفانی. تهران: سروش،
۱۳۹۸. ۴۰ ص. (۱۳-۱۵ سال).

پیشنهاد شایسته تقدیر گروه شعر

از کدام فصل؟

بی تویی

شب می رود...

روز می رسد...

روز می رود...

شب می رسد...

شب نمی رود

نمی رود!

نمی رود!

خو نمی کند دلم به بی_تویی!

باد

عطر و شکوفه می خواهد

درخت

پیراهنش را به باد خواهد داد

تابستان

به چیدن تمشک می آید

با سرخ گونه های سیب...

تو از کدام سمت؟

تو با کدام فصل می آیی؟

کتاب به دلایل زیر پیشنهاد شایسته تقدیر است:

- وزن ذاتی زبان در درون کلمه ها و رفتار آنها در محور هم نشینی که سبب ایجاد ساختاری منسجم در اشعار شده است
- تکیه بر شگردها و بهره مندی از آرایه های و صنایع ادبی، مانند واج آرایی و جابجایی کلام و واژه سازی در عین ایجاز در اشعار و داشتن بار عاطفی و تخیل غنی با استفاده از انسان پنداری، استعاره و حس آمیزی و ...
- افعال جنبشی به شکل زیبایی به ضرباهنگ و سبکی و روانی اشعار افزوده است
- جوهره شعری بالا و ایجاز در اغلب اشعار
- موسیقی درونی و بیرونی غنی و گوش نواز
- موسیقی دیداری در برخی اشعار

موسویان، انسیه. **درخت**

پیراهنش را به باد

خواهد داد. تهران: گویا،

۱۳۹۹. ۷۱ص. شعر

شباب. (۱۳-۱۵ سال) و ۱۶

سال به بالا

پیشنهاد شایسته تقدیر گروه شعر

پروانه پنهان

ردپای «دوستت دارم»
مانده بعد از پاک کن اما
می توانم با مداد این جمله را صدبار بنویسم
کاش جرات داشتم
یک بار با خودکار...
آه، این جمله
پيله می بافد درون من
گرچه تنهایی
میله زندان آدمهاست
«دوستت دارم» همان پروانه پنهان آدم هاست!

کتاب به دلایل زیر پیشنهاد شایسته تقدیر است:

- زبانی گویا، روان و دلنشین
- موضوعات جهان شمول و متناسب با مخاطب نوجوان امروزی و پرداختن به همه دغدغه های مخاطب امروز
- موسیقی درونی و بهره مندی از جوهره شعری بالا و لطافت با استفاده درست و بجا از آرایه ها و صنایع ادبی
- ضربه عاطفی در پایان هر شعر و شاعر با ایجاد تلنگری به ذهن مخاطب ، سبب آغاز تفکر مخاطب می گردد و سبب تاویل پذیری اشعار می شود.

مردانی، مهدی. پروانه

پنهان. تهران: گویا، ۱۳۹۹.

۹۶ص. شعر شباب. (۱۳-۱۵)

سال) و ۱۶ سال به بالا

پیشنهاد شایسته تقدیر گروه شعر

به دیگری فکر کن

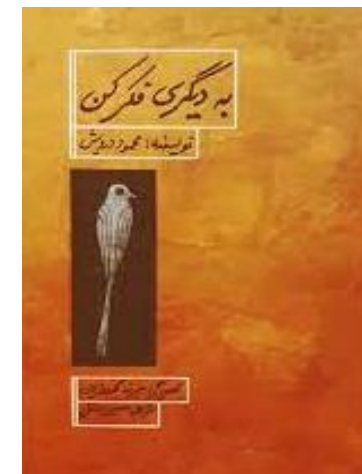
هنگام شمردن ستاره‌ها

وقت خواب،

به دیگران فکر کن

به آن‌ها که جایی برای

خواب نیافته‌اند.

کتاب به دلایل زیر پیشنهاد شایسته تقدیر است:

- نمود آشکار مفهوم دیگری و ادبیات
- دیدگاه جهان شمول نسبت به بشریت و طرح صلح
- پرداختن به موضوعات مختلف از جمله سالمندان، کودکان، محیط زیست، حیوانات، فقر و جنگ
- استفاده از صنعت ایجاز متناسب با مخاطب عصر امروز و تغییر لحن متناسب با مخاطب خود
- تصاویر زیبا.

مردانی، مهدی. پروانه

پنهان. تهران: گویا، ۱۳۹۹.

۹۶ص. شعر شباب. (۱۳-۱۵

سال) و ۱۶ سال به بالا

شورای کتاب کودک ایران
The Children's Book Council of Iran

فعالیت‌های تکمیلی گروه شعر

گروه شعر هرساله، جلساتی به مطالعه‌ی جمعی اختصاص داده و منابعی در حوزه‌ی ادبیات و شعر انتخاب می‌کند. امسال، موضوع چندزبانی در شعر مورد بررسی قرار گرفت. شیوه مطالعه و تحقیقات بدین صورت است که یکی یا چند نفر از اعضا مطلبی را برای تحقیق در نظر می‌گیرد و پس از مطالعه، در جلسات مجازی هر کس نتایج تحقیقاتش را در اختیار سایر اعضا قرار می‌دهد و دوستان دیگر با تمرین و ممارست روی آموخته‌های خود می‌توانند در رشد و ارتقاء سطح آگاهی خود و در نهایت گروه بيفزایند.

همچنین دوستان با شرکت در جلسات آموزشی شورا، نکات و چکیده جلسات را در اختیار سایرین می‌دهند. از جمله این کارگاه‌ها می‌توان به کارگاه برگه نویسی و یا کارگاه ویرایش اشاره کرد.

سخنی با مخاطبان و فعالان حوزه

همانطور که می‌دانیم خواندن شعر برای کودک و نوجوان به جهت افزایش دایره لغات، آشنایی با عاطفه و احساس و توانایی تشخیص ادبیات ناب و افزایش قدرت تخیل و... حائز اهمیت والایی است. بدین سبب و با تشکر فراوان از نشرگویا به خاطر طرح ابتکاری مجموعه شباب که به حق گامی تازه و مثبت برای نوجوان امروز و در جامعه‌ی کنونی است. به نظر می‌رسد ناشران محترم با حمایت از شاعران و نشر مجموعه اشعار خلاق و نگاه جهان شمول آن‌ها می‌توانند گامی مثبت در جهت خارج شدن از بحران شعر بردارند و سبب رونق شعر و جذب و انگیزه‌ی خواندن شعر در مخاطبان کودک و نوجوان شوند. در بخش تصاویر بهتر است تخیل و جلوه‌های بصری با اشعار همراهی کنند. تصاویر با ارزش‌های هنری و چشم‌نواز و رنگ‌آمیزی جذاب توجه کودک و نوجوان را برمی‌انگیزد و ارزش زیبایی‌شناسی و پرواز اندیشه را در مخاطب ارتقاء می‌بخشد. قدر مسلم روی آوردن به قالب‌های ادبی نوتر به جای اسارت در قالب چهارپاره می‌تواند باعث ایجاد اشتیاق شعرخواندن در نوجوان امروز باشد.

پایان

شورای کتاب کودک ایران
The Children's Book Council of Iran

مهر ۱۴۰۰